

(71, febrer del 1993)

COL·LABOREN EN AQUEST NÚMERO:

Joaquim Beltran, llicenciat en filologia catalana  
Max Cahner, professor de literatura catalana a la Universitat de Barcelona  
Lluís Calvo i Calvo, de l'Institut d'Estudis Socials Avançats  
(CSIC, Barcelona)  
Antònia Carré, llicenciada en filologia catalana  
Manuel Delgado, professor d'antropologia a la UB  
Ma Jisen, membre de l'Acadèmia de Ciències Socials de la Xina  
Aina Moll, coordinadora de la Campanya de Normalització  
Lingüística de les Illes Balears  
Guadalupe Ortiz de Landázuri i Busca, llicenciada en filologia catalana  
i en ciències de l'educació  
Vinçet Panyella, gerent de la Biblioteca de Catalunya  
Vicent Pitarch, lingüista i membre de l'Institut d'Estudis Catalans  
Magda Polo i Pujadas, investigadora en filosofia de la música  
Albert Rossich, professor de literatura catalana a la  
Universitat de Girona  
Johannes Staemmler, pastor protestant a Erfurt, Alemanya  
Rafel Torrella, historiador de l'art  
Jordi Ventura, professor d'història econòmica a la UB  
Pere Verdagué, escriptor i professor a la Universitat de Perpinyà

Publicació editada per la Fundació Revista de Catalunya  
Carrer de Còrsega 413, pral. 08037 Barcelona

Patronat:

President: Max Cahner. Vocals: Joan Guitart, J.M. Puig Salellas, Martí de Riquer  
i Miquel Tarradell. Secretari: Albert Manent.

Consell editorial: Max Cahner, Joan Guitart, Albert Manent, J.M. Puig Salellas, Martí de Riquer,  
Teresa Rovira, J.M. Sans Travé, Jaume Sobrequés i Miquel Tarradell.

ASSISTENTS: Montserrat Albet, Francesc Fontbona, Salvador Cardús, Joan Estruch, Miquel Porter,  
Ramon Folch, Josep Maria Terricabras, Vicenç Villatoro.

Secretari de redacció: Joan Maluquer i Ferrer

Redacció: carrer de Còrsega 413, pral. — 08037

Subscripcions, administració i publicitat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat,  
carrer d'Ausiàs Marc 92, 08013 Barcelona, telèfon 245 03 03.

Preus de subscripció: 8.600 ptes. l'any (11 números); a l'estranger, Europa, 11.500 ptes., resta  
del món, 120 dòlars USA.

Preu d'aquest número solt: 860 ptes. (IVA inclòs).

Publicitat: Publicitària Catalana SA, carrer de Ribes 15, 08013 Barcelona

Disseny i maquetació: Josep Palàcios.

ISSN: 0213-5876 - Dipòsit legal: B.32.579-1986

Impressió: Gràfiques 92, SA, carrer de la Torrassa 108-E, Sant Adrià de Besòs

JOSEP MARIA LLOMPART,  
UN MODEL DE CATALANITAT

AINA MOLL

*La mort de Josep Maria Llopart ha endolat el món cultural mallorquí, i català en general, tallant brutalment la llarga sèrie d'homenatges que amb un joiós Gràcies, Llopart! reunia al seu entorn tots els sectors de la societat balear —i havia començat a reunir-hi també els de la resta dels Països Catalans—, des dels més populars als més acadèmics, passant pels polítics i institucionals —fins i tot aquells que sempre l'havien mirat amb un cert recel.*

*La iniciativa de l'homenatge va sorgir d'un grup d'entitats cíviques i culturals encapçalades per l'Obra Cultural Balear (de la qual va ser soci fundador fa trenta anys i president en els anys difícils i apassionants de 1976-1982) i va rebre immediatament l'adhesió del poble illenc i ben aviat de la resta de la comunitat catalana, amb una unanimitat i un fervor més intensos del que cap dels promotors hauria pogut esperar.*

*I és que Llopart era en aquests moments el patriarca indiscutible de la cultura catalana a Mallorca, i un dels grans de la catalanitat. Més encara que la seva poesia —que li valdrà sens dubte un lloc important en la història de la literatura catalana—, allò*

que en fa un dels personatges més importants del segle XX a Mallorca és la seva activitat cívico-cultural, l'exemple de la seva fermesa i la seva permanent disponibilitat al servei de la nostra llengua i de la nostra cultura.

Començà de molt jove a freqüentar les tertúlies literàries que s'organitzaven clandestinament durant els anys '40, i aviat va ser visitant assidu de can Moll, juntament amb els seus companys i grans amics Llorenç Moyà i Jaume Vidal Alcover: qualsevol moment era bo per entaular una conversa animada amb el pare Moll —i amb els Mollets, a mesura que creixien—, però sobretot amb Manuel Sanchis Guarner, veritable dinamitzador de la vida literària a Mallorca en aquells anys tenebrosos. Va ser un dels membres més actius del Secretariat del Diccionari a Mallorca (1950-1962) i un bon col·laborador dels de Barcelona i de València (és difícil d'imaginar com hauríem pogut mantenir la unitat cultural catalana, i com ens enfrontariem ara als problemes de la fragmentació administrativa en comunitats autònomes, sense el nexa d'unió que va ser, per segona vegada a la història, l'Obra del Diccionari). El benemèrit Joan Ballester i Canals, ànima del Secretariat barceloní i de gran part de la resistència cultural catalana dels anys '50 i '60, sabia que podia comptar sempre amb la seva entusiasta i eficaç col·laboració.

D'aleshores ençà, Llompart ha estat sempre en primera fila en totes les activitats i empreses cíviques i culturals catalanes. Successor de Sanchis Guarner en el paper d'assessor i guia de joves escriptors (des de l'Editorial Moll —1961-1990—, des de la generosa hospitalitat del seu domicili particular, des de les seves classes a la Universitat Balear en època recent), ha exercit sobre els escriptors de les generacions posteriors a la seva un mestratge impagable, quan el català estava bandejat de tot currículum acadèmic i de tot ús públic. Personatge clau del Congrés de Cultura Catalana i del Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana, membre del Consell Assessor de Cultura del Govern Balear i de l'Associació Catalana d'Escriptors, i ara de Llull —federació d'associacions culturals de Catalunya, València i les Illes Balears—, ha estat durant molts anys el primer ambaixador literari de Mallorca

davant la resta dels Països Catalans, i sovint del conjunt dels Països Catalans davant Espanya i l'estranger. És impossible imaginar el que seria avui Mallorca culturalment, sense la seva dedicació constant, sense la fermesa amb què ha defensat sempre les seves conviccions nacionalistes.

D'altra banda —i això és potser l'aspecte més important del seu mestratge per a la nostra joventut d'avui—, Llompart era l'exemple vivent que el nacionalisme no és tancament, sinó al contrari, arrelament en la terra pròpia i el poble propi, en la pròpia identitat nacional, per obrir-se generosament a les altres nacions i cultures. Fill i nét de militars i amb la branca materna d'origen castellà, l'ambient de la seva infantesa era d'expressió castellana. Però ell sabé descobrir ben aviat en la llengua del carrer la del seu poble, i l'adoptà absolutament. Defensà sempre amb valentia la unitat de la comunitat cultural i històrica —nacional— catalana que molts anomenam Països Catalans, però mantingué intacte el seu afecte a la llengua de la seva família i actuà sovint de pont entre les cultures catalana i castellana i de totes dues amb la gallega, i se solidaritzà sempre amb les llengües i cultures amenaçades o perseguides.

No em puc estar de manllevar-li les paraules amb què acabà el seu bell poema dedicat a la mort de Cèlia Viñas, per dir-li cordialment: Ara nosaltres sols, amb tota la mort teva, reprendrem el camí. Adéu, company.

Dins "Revista de Catalunya", n.º 71,  
febrer de 1993, Barcelona.